

SCHMIED ANDI

Látogatható:
2026/04/11 – 06/14

Megnyitó: 2026/04/10 19:00

A kiállítást megnyitja: Erhardt Miklós, képzőművész

ASSET TOWN

1. Welcome to ASSET TOWN, 2026
nyomtatott szőnyeg

2. Private views, 2025
egycsatornás videó, 28'54"

**3. A művész ingatlanbrosúra-gyűjtése, Schmied
Andi: Jing Jin City (2014), Schmied Andi: Private
Views (2021), Schmied Andi: ASSET TOWN (2025)**

4. ASSET TOWN Szigetek, 2026
4a Heart Island, 4b Presidents' Bay, 4c ASSET
TOWN Oneiro 4.d Octagon Lagoon
vegyes technika

**5. Dubaj látképe a The World Islands szigetcsoport
Palesztina-szigetéről, 2023**
giclée nyomat dibondra

6. ASSET TOWN, 2026
kétcsatornás videó, 11'34"

7. ASSET TOWN Skyline, 2026
márvány, akril, festék, furnér

8. Penthouse 110, 2026
A világ legmagasabb lakóépületének, a Central Park
Tower 110. emeleti penthouse lakásának alaprajza
márvány, akril, aranyfólia

9. ASSET TOWN Elemek, 2026
márvány, akril, festék

Jelenleg a társadalom leggazdagabb 0,01%-a birtokolja a globális vagyon több mint 20%-át. Az ultramagas tőkefedezettel rendelkező magánszemélyek összvagyonára meghaladja az Amerikai Egyesült Államok és Kína együttes éves GDP-jét.¹ E csoport tagjai átlagosan jelenleg világszerte öt prémium ingatlannal rendelkeznek.

A kiállítás olyan új építészeti típusokat gyűjt össze, melyek különbözően néznek ki és a Föld egymástól távoli pontjain helyezkednek el, közös bennük, hogy bár lakóingatlanokról van szó, elsődleges funkciójuk mégsem a lakhatás biztosítása, hanem a globális szinten leggazdagabb magánszemélyek vagyonának megőrzése, elrejtése és megsokszorozása.

Matthew Soules kanadai építész írja: „Ahogy a pénzügy építészetté vált, és az építészet pénzüggyé, mindkettő kulcsfontosságú aspektusai megváltoztak.”² A pénzügy ma már részben épített formában jelenik meg, míg az építészet alkalmazkodott a pénzügyi piacok logikájához. Az ingatlanspekuláció hatással van a

luxusingatlanok jellegzetes építészeti megoldásaira, ahogy meghatározza a városi környezetek esztétikáját is. Ezekből a *nekroépítészetnek*³ vagy *zombi urbanizmusnak*⁴ is nevezett terekből hiányzik szinte minden emberi jelenlét és társas kapcsolat, a lakóingatlanok építésze leválik a lakhatásról mint alapvető funkcióról és helyette befektetési portfóliókban szereplő eszközzé válik, és így az absztrakt pénzügyi rendszerek – a mögöttük húzódó gazdasági és jogi struktúrák anomáliáival együtt – fizikai formát öltenek.

Az ASSET TOWN ezekből az épületekből és olyan láthatatlan érdekek és hálózatok rendszeréből épül fel, melyek az offshore pénzügyekhez hasonlóan, fedőcégek és távoli joghatóságok mögé rejtőznek, és melyek nyomán az építészet üres tornyokba, föld alatt hatalmas építményekbe és mesterséges szigetekre költözik. Helyet kapnak itt Manhattan szupermagas felhőkarcolói, melyekben a legexkluzívabb építészeti anyagokkal kialakított penthouse lakások gyakran úgy cserélnek tulajdonost, hogy soha nem is lakott bennük

senki; Dubaj – szintén többnyire lakatlan – mesterséges szigetei, melyek elsődlegesen gazdasági spekuláció és látványosság céljából épültek; vagy a londoni úgynevezett jéghegy-házak többszintes alagsori kiterjesztésekkel ellátott luxusingatlanjai. Ezek mellett ide köthetőek az olyan mesterséges megastruktúrák is, mint a NEOM projekt részeként tervezett *The Line*, egy 170 km hosszú, tükörborítású lineáris város Szaúd-Arábiában, vagy a *Libertarius úszó városok*, amik fő célja autonóm városok létrehozása a nemzetközi vizeken, amik így kívül esnek az államok jogi, gazdasági és adózási szabályozásán.

Ezeknek az épületeknek a tervezésekor az ökológiai, társadalmi és gazdasági károk a legkevésbé sem számítanak tényezőnek, és bármi, ami megzavarja a befektető vízióját, felülírható jogi kikapuk, kilakoltatások, kisajátítások, földalatti építkezések vagy akár bombázások révén. A globális luxusingatlan-piacot áthatják a különböző szinteken és léptékben elkövetett erőszakos tettek. Számos példa sorolható fel, amikor egész földrajzi területek váltak a gazdagság játszóterévé és alakultak át különböző pénzügyi érdekek mentén; amikor az óslakosokat megfosztották földjeiktől; amikor luxusépítkezéseknek visszafordíthatatlan ökológiai következményei lettek; amikor egy-egy luxusingatlan bővítése az egész utca alapzatában okozott károkat; vagy amikor a papírok nélküli migráns építőmunkások kizsákmányoló, vagy akár életveszélyes munkakörülmények között kénytelenek dolgozni. Ezek a példák rámutatnak arra is, hogy az építészet milyen mértékben járul hozzá a már így is elburjánzó egyenlőtlenségek további súlyosbodásához.

Manhattan szupermagas vékony felhőkarcolói az ingatlanpiac legmagasabb árkategóriájában elhelyezkedő lakóépületek új típusát jelenítik meg, melyek újra és újra mérnöki rekordokat döntenek meg. Az ezekben vásárolt penthouse lakások legfőbb ígérete, hogy messziről is láthatóan, büszkén hirdetik tulajdonosaik státuszát. Ezzel ellentétben áll a londoni jéghegy-házak építészeti típusa, ami szintén jellegzetesen 21. századi jelenség. A jéghegy-házak jellemzően a város leggazdagabb negyedeiben található, és ahogy a név is sugallja, ezeknél az ingatlanoknál a felszínen látható rész csupán egy kis töredék, a használható alapterület nagy része a föld alatt, a szem elől rejtve épült ki. Kihasználva egy joghézagot (az épületek lefelé történő kiterjesztésére 2015-ig nem voltak érvényben szabályozások), a típus elsődleges célja az lett, hogy maximalizálja az ingatlan alapterületét olyan helyen, ahol minden négyzetméter vagyont ér, és ezzel megsokszorozza a már amúgy is jómódú tulajdonosok vagyonát. A szerény viktoriánus házak

akár ezer négyzetméternyi föld alatti ingatlan tetején állnak. A mega-alagsorok túlnyúlnak az épület alaprajzán, és két vagy három emelet mélységben húzódnak, néha megháromszorozva a föld feletti alapterületet, ami így a parkoló mellett általában medencének, wellness-központnak, moziateremnek, bowlingpályának, borospincének, tenispályának vagy akár pánikszobának és fegyverraktárnak ad helyet. A londoni jéghegy-házak esetében nemcsak a tulajdonos személyazonossága és vagyona van elrejtve, hanem – szó szerint – maga az épület is.

A dubaji mesterséges szigetek esetében a műszaki megoldások szintén úttörőek. A tervezésnél a luxuszigeteken tartózkodók élményeinél egyértelműen fontosabbnak bizonyult, hogy a szigetek hogyan néznek ki felső nézőpontból. Ennek a látványorientált tervezésnek – mint például a Palm Jumeirah, egy pálmafa alakú mesterséges szigetcsoport, vagy a világtérképre hasonlító formájú Világ-szigetek esetében – a jellegzetessége az, hogy távolról nézve ezek a struktúrák könnyen felismerhetőek legyenek, ami növeli az általuk sugallt értéket, míg közelről, az egyes egységek szintjén viszont szabványosak és semlegesek maradnak, ami könnyen újra eladhatóvá és így biztonságos befektetésé teszi ezeket. Dubajban több ezer villa követi az egységes építészeti sablont, mintha csak copy-paste-tel illesztették volna ezeket a tájba. Hasonló jelenség figyelhető meg Manhattan szupermagas felhőkarcolóinál is, ahol akár 90 emeleten át ismétlődnek az azonos lakások. A belsőépítészeti megoldások és felhasznált luxusminőségű anyagok szinte azonosnak tűnnek világszerte: a mumbai márvány akár ugyanabból a bányából is származhat, mint az, amelyet az Ötödik sugárúton használtak. Ezek a luxuslakások gyakran globalizált termékeké válnak. Matthew Soules ezt a jelenséget „ikonikus szabványosításnak” nevezi: egy olyan tervezési logikának, amely ötvözi a vizuális megkülönböztethetőséget az alapvető egységességgel. Manhattanben például az ikonikus jellegzetességekkel való együttműködések és az épületek bejáratánál látható nagyméretű szobrokkal (pl: Yayoi Kusama vagy Anish Kapoor szobrai) érik el. A luxusingatlanok és a művészet mögött meghúzódó pénzügyi logika hasonló: mindkettő a vagyon diverzifikálásának eszköze, miközben viszonylagos biztonságot nyújt még a tőzsdei visszaesések idején is. Ennek megfelelően az ingatlanok értékesítéséhez használt nyelvezet is hasonlít a művészeti piacon alkalmazotthoz: az épületeket „a világ legtehetségesebb művészei” által létrehozott „remekművekként” írják le. Nem meglepő tehát, hogy maga a művészet is stratégiává vált egyes projektek presztízsének növelésére. A New York-i ingatlanmarketing elsősorban a generációk óta vagyonosok társa-

dalmi rétegéhez szól, ezért a város egyik legikonikusabb látképére nyíló panorámás kilátást, a kulturális utalásokat, a híres építészek neveit, valamint a képzőművészet bevonását hangsúlyozza, hogy vonzza a feltételezett kifinomultsággal rendelkező elit ügyfélkört. Ezzel szemben a dubaji ingatlanmarketing az újgazdagokat célozza meg: a fitneszt, a wellness-t és a testi élményeket emeli ki, és gyakran futballklubok vagy luxus divatházak (Cavalli, Armani, stb.) márkaneveivel hirdetik ezeket.

A lokáció, az építészeti és esztétikai megoldások jellegzetességei mellett a pénzügyi spekulációs céljait kiszolgáló építészet szerves részét képezik még az épületek, a városok és a tájak fizikai formáját alakító, látszólag megfoghatatlan jogi keretek és bürokratikus rendszerek. A különböző helyek adópolitikája, jogi és építészeti szabályozása bizonyos városokat vonzóbbá tesz, az építési szabályok helyenként a vertikális, másol a föld alatti beépítést teszik jövedelmezőbbé. Azok az övezetek, ahol az adózás, a munkaügy, a vámügy és a befektetések területét érintő különleges szabályozások vannak érvényben, gyakran vonzóbbak a befektetőknek. Ilyenek például a gyakran adóparadicsomoknak nevezett offshore pénzügyi központok, ahol a jogszabályokat kifejezetten a külföldi tőke bevonásának céljával alakították ki. Sok befektető számára az igazi vonzerő abban rejlik, hogy lehetővé teszik a tulajdonviszonyok elrejtését, a büntetőjogi felelősség elkerülését vagy a pénzmosást. Pontosan titkosságuk miatt válik szín te lehetetlenné annak pontos meghatározása, hogy mennyi pénz van elrejtve az offshore pénzügyi központokban, de a becslések 21 és 32 billió dollár között mozognak, ami a világ összes magánvagyonának közel 10%-át teszi ki.

Az Egyesült Arab Emírségekben a különböző szabályozási zónák és a tulajdonosi adatok szándékolatlan átláthatatlanok. Dubaj félig önállóan és egyedi szabályozási feltételek mellett működő gazdasági övezetei kétségkívül nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a 2010-es évek végére a dubaji ingatlanok vásárlása még vonzóbbá vált. A vagyon és személyazonosság elrejtésének másik módja a korlátozott felelősségű társaságokon (Limited Liability Company - LLC) keresztül történő ingatlanvásárlás. Az első manhattani luxuslakás-toronyban, a Time Warner Centerben például a lakások 80%-a ilyen LLC-k tulajdonában volt.

A kiállítást egy évek óta tartó átfogó kutatás előzte meg, melynek során a művész kidolgozott egy alteregót, és magát egy lakásvásárló magyar milliárdosnak kiadva, különböző luxusingatlanokat nézett még Manhattanben és Dubajban. Ez a performatív kutatói módszer lehetővé tette számára, hogy olyan ingatlanokba

jusson be, amik csak a világ leggazdagabbjai számára láthatóak, valamint, hogy olyan megfigyeléseket tegyen és olyan anyagokat gyűjtsön, amik feltárják e kiváltságos terek rejtett logikáját.

Az *ASSET TOWN* ezt a rejtett világot teszi láthatóvá, valamint felmutatja, hogy a kiváltságosok luxusterei milyen struktúrákon nyugszanak; hogy mi a következménye annak, ha az üresen álló ingatlanok nem befektetői kudarcként értelmeződnek, hanem a rendszer logikájára világítanak rá; hogy miként válik az építészeti tervezés a gazdasági spekuláció eszközévé; hogy a kapzsiság, a kizsákmányolás és az elvontnak tűnő pénzügyi rendszerek miként alakítják át az épületek, városok és tájak fizikai formáját; hogy a társadalom leggazdagabb 0,01%-ának világa a láthatatlanság és szuverenitás érdekében tett lépések ellenére sem választható le a társadalom egészéről, és hogy emiatt valójában bizonyos mértékben mindannyian *ASSET TOWN*-ban élünk.

Schmied Andi (1986, Budapest) a Bartlett School of Architecture (UCL, London) urbanisztika szakán végzett, jelenleg a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem doktorandusza. Munkájában városi anomáliákat tár fel – olyan helyeket, amelyek valamilyen oknál fogva nem követik a megszokott városi logikát, mégis a városkép részei. Ezek lehetnek olyan helyek, amelyek eltérnek eredetileg tervezett funkciójuktól, utópisztikus architektúrák vagy akár a privilégium terei is. Kiállításaihoz és performanszaihoz építészeti és ipari tervezéssel kapcsolatos háttéréből merít inspirációt, helyspecifikus installációkat és művészkönyveket hoz létre. Legutóbbi könyve, a *Private Views: A High-Rise Panorama of Manhattan* (VI PER Gallery, Prága, 2021) című könyve elnyerte a Legszebb Cseh Könyvek versenyének első díját a képzőművészeti kategóriában. A kiállítás alapjául szolgáló kutatás részben a New York-i Columbia Egyetem Építészeti, Tervezési és Műemlékvédelmi Posztgraduális Programjának keretében zajlott.

- Altrata, World Ultra Wealth Report 2024. <https://altrata.com/reports/world-ultra-wealth-report-2024>
- Matthew Soules: *Icebergs, Zombies and the Ultra-Thin: Architecture and Capitalism in the Twenty-First Century*. New York, Princeton Architectural Press, 2021, p 33.
- Rowland Atkinson: *Necrotecture: Lifeless Dwellings and London's Super-Rich*. In: *International Journal of Urban and Regional Research* 43, no. 1, 2018, pp 2-13
- Matthew Soules: *Zombies and Ghosts*. In: *Places Journal*, May 2021. <https://placesjournal.org/article/zombies-and-ghosts-architecture-and-finance-capitalism/>